

?El continent, el mar, l'oceà

Ho va dir l'altre dia el president: l'espai natural d'actuació de Catalunya és Europa i la Mediterrània. Mirant el mapa l'afirmació pot semblar una obvietat, però no ho és tant. En primer lloc perquè els conceptes mediterrani i europeu tenen connotacions i conseqüències amb les quals no tothom se sent igual de còmode. I, en segon lloc, perquè Catalunya i la major part dels Països Catalans formen part, ara per ara, d'un àmbit que té un tercer espai d'actuació prioritari: l'anomenada Hispanoamèrica. Espanya ha cedit a favor de França el paper de pont i interlocutor preferent entre Europa i el nord-oest d'Àfrica i s'ha centrat a convertir Madrid en la capital *latina* d'Europa, en la porta per on haurien de passar les relacions econòmiques, polítiques i culturals entre aquests dos mons.

Barcelona i Catalunya han tingut i tenen també una relació intensa amb l'Amèrica que parla castellà. Des del comerç i els negocis dels segles XVIII i XIX fins als *latin grammy* de la Rosalia, passant per l'exili republicà o la producció editorial en espanyol. Seria absurd renunciar a aquests vincles i oportunitats, però seria també estúpid oblidar que aquesta és una relació que ens subordina a la capital del regne i reforça encara més el pes de la llengua castellana a la societat catalana.

Tornem, però, a la presumpta disjuntiva entre el mar i el continent. Parlant l'altre dia amb un amic molt mediterrani em deia, per justificar el seu punt de vista que, fins a l'arribada del tren i les autopistes, les comunicacions per terra resultaven lentes i difícils mentre el mediterrani era, en paraules del poeta, un immens pont de mar blava. El problema és que això no és cert. Sense oblidar les conquestes militars de la baixa edat mitjana ni l'important comerç amb altres ports de la mediterrània -i sí, els consolats de mar-, o el fet que efectivament en alguns casos era més fàcil desplaçar-se per mar entre dues poblacions de costa que per terra, la realitat és que en aquest país les idees i la gent ens han arribat bàsicament per terra i d'Europa, tant les velles migracions i el turisme, com pràcticament tots els corrents artístics, filosòfics o polítics, del romànic a l'anarquisme. Però no només això, durant segles, la gran majoria de persones vivien tota la seva vida dins d'un radi relativament petit i coneixien només els poble i ciutats més properes. Així, malgrat el Pirineu i els Monegros, la relació entre l'oest del país i l'Aragó o entre el nord i Occitània era molt més fluïda, constant i intensa que amb altres terres de l'altra banda del mar. Per això el català s'assembla molt més a l'aragonès o l'occità que a les diferents llengües de l'actual Itàlia o, per descomptat, a l'àrab, el turc o el grec.

Som i sempre hem estat eminentment europeus, molt més continentals que marítims o oceànics. I el nostre àmbit principal d'influència -i d'existència-, on hem d'esforçar-nos a definir el nostre paper, és Europa. Però no per tancar-nos-hi, ni per anar a remolc dels europeus del nord, ni per renunciar als lligams amb Amèrica o l'Àfrica, sinó per definir una europeïtat oberta, inclusiva i solidària, i per tibar el centre de gravetat del continent cap al sud. I això passa també i sobretot per reforçar les relacions amb el nostre nord immediat, per superar la barrera -política i mental- entre el *Reyno* i la *Republique*, sabent que ni Madrid ni París ens ho posaran fàcil.

En aquest sentit, un dels errors greus que hem comès els darrers anys, i que Pasqual Maragall va intentar -sense èxit- corregir, ha estat abandonar la llengua que ens fa sentir-nos més a casa quan viatgem a Tolosa o a Lió i que ens permet connectar amb la basta producció escrita, parlada o interpretada en francès. És penosa la poca presència de persones, productes, fenòmens o notícies provinents del món francòfon als mitjans públics i privats catalans.

I mentrestant, però, la geografia és la que és i els estudis universitaris de Manresa s'omplen cada any d'estudiants del sud de França, molts dels quals s'incorporen a la societat manresana a través, per exemple, del club de rugbi de la ciutat. Per cert, potser no sabeu que l'any 1955 es va jugar al camp del Pujolet un partit de rugbi entre el FC Barcelona i l'Sporting Club Saint Gironès,

organitzat precisament per un manresà d'origen francès, l'incansable Jaques Jordà.